

Методология и критерии за подбор и оценка на проекти по Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 г.

I. Методология за оценка на проектни предложения за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (БФП) по Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. (ОПТТИ)

1 Подбор на операциите (обхват на финансираните дейности)

В процеса на подготовка на ОПТТИ е извършен подбор на операциите, с което е определен индикативен списък на инвестиционните проекти за финансиране по съответната приоритетна ос на ОПТТИ 2014-2020, като са взети под внимание:

- прогнозите за търсенето на транспортни услуги по видове транспорт – железопътен и пътен за 2020 г. и
- пропускателната способност на съществуващите инфраструктурни мрежи.

2 Процедура и етапи на оценка

Предвидено е безвъзмездна финансова помощ (БФП) по ОПТТИ да се предоставя чрез процедура на директно предоставяне¹. Процедурите, правилата и указанията за подготовката и оценката на проектните предложения за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПТТИ са разписани в Насоките за кандидатстване по ОПТТИ.

Процесът на оценка на проектните предложения протича на следните етапи – „проверка за административно съответствие и допустимост“ и „техническа и финансова оценка“. Всеки оценител извършва последователно административна проверка, проверка на допустимост, техническа и финансова оценка, като резултатите отразява в оценителна таблица. Преминването от един в друг етап на оценка се осъществява след решение на оценителната комисия, взето с мнозинство. Изключение прави оценката на бюджетните линии, която включва единствено проверка за административно съответствие и оценка за допустимост.

3 Метод за оценка на проектните предложения

Методът, който ще бъде използван е проектите да бъдат оценявани един по един след получаването и регистрирането им в системата ИСУН 2020, и те да бъдат сравнявани единствено с одобрените критерии за оценка на проекти от Комитета за наблюдение на ОПТТИ.

¹ В съответствие с чл. 28, ал. 1 на Постановление № 107 на Министерския съвет от 10.05.2014 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз и европейския фонд за морско дело и рибарство за периода 2014 – 2020 г.

3.1 Проверка за административно съответствие и допустимост

Проверка за административно съответствие

Проверка за административно съответствие на проектното предложение се прилага при оценката на всички подадени проектни предложения. Членовете на Оценителната комисия проверяват за административното съответствие на проектното предложение/ бюджетната линия (финансовия план) за съответствие с административните критерии. Проверките за административно съответствие по критериите, посочени в т. II включват основно коректното попълване на формуляра за кандидатстване (ФК) и представянето на изискваните документи към него.

Всички критерии за оценка на административното съответствие се оценяват с отговор „ДА“ или „НЕ“, което се отразява в зависимост от вида на проектното предложение в оценителни таблици.

За да се премине на следващия етап на оценка по всички критерии трябва да е получена положителна оценка „ДА“. В случай, че по някой от критериите е получен отрицателна оценка „НЕ“ ФК може да бъде върнат за ревизиране или отхвърлен.

Проверка за допустимост

След проверката за административното съответствие на проектното предложение, оценителната комисия извършва проверка за допустимост.

Проверка за допустимост на проектното предложение се прилага при оценката на всички подадени проектни предложения. Проверката за допустимост е важен етап от оценката на проекта. Отговорите на въпросите за допустимост са или „ДА“ или „НЕ“. Проверката протича по критериите, подробно описани в т. II в съответствие с изискванията на приложимата нормативна уредба ПМС № 119/20.05.2014 г.

В случай, че всички изисквания са изцяло удовлетворени, се преминава към следващия втори етап – техническа и финансова оценка на предложението. За да се премине на следващия етап на оценка по всички критерии трябва да е получена положителна оценка „ДА“.

В случай, че по някой от критериите е получен отрицателна оценка „НЕ“ ФК може да бъде върнат за ревизиране или отхвърлено. Ако проектното предложение (всички дейности), включени в него е/са недопустимо/и, то проектното предложение не се процедира за по-нататъшна оценка (не преминава).

3.2 Техническа и финансова оценка

Този етап включва детайлна техническа и финансова оценка на проектното предложение. Всички критерии за техническа и финансова оценка се оценяват с отговор „ДА“, „НЕ“, а където са предвидени ограничения на приложимостта на даден критерий с „НЕПРИЛОЖИМО“, като резултатите се отразяват в оценителни таблици.

Най-значимият елемент на оценката на проекта е техническата оценка. Основен аналитичен инструмент, който ще бъде използван при оценката за вземане на решение за финансиране на „голям проект“ е Анализа „разходи-ползи“, посочен в член 101, първа алинея, буква д) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. Методологията за извършване на анализ на разходите и ползите е представена в Приложение III на Регламент (ЕС) № 207/2015 г.

Целта на анализа на разходите и ползите („АРП“) в контекста на политиката на сближаване е да допринесе за оценяването на големи проекти, за да се:

- определи дали големият проект заслужава да бъде съфинансиран (от икономическа гледна точка);
- определи дали големият проект се нуждае от съфинансиране (от финансова гледна точка).

АРП се счита за елемент от заявлението за голям проект, който трябва да бъде взет под внимание в съчетание с други документи, изготвяни във връзка с големите проекти, включително тези, съдържащи друга информация, посочена в член 101, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1303/2013.

Основните групи от критерии за техническа оценка са описани подробно в т. II.

При оценката на този етап не е задължително по всички критерии да бъде получена положителна оценка „ДА“, възможно е по един или няколко критерииите оценката да бъде „НЕПРИЛОЖИМО“, като в този случай проектното предложение може да бъде одобрено. В случай, че поне по един от критерииите е получена отрицателна оценка „НЕ“, ФК може да бъде върнат за ревизиране или отхвърлен.

II. Общи групи критерии

1. Административно съответствие

- *Формулярът за кандидатстване е подаден от бенефициент, посочен в ОПТТИ като конкретен бенефициент;*
- *Формулярът за кандидатстване е получен по съответния ред и начин (електронно или на хартиен носител);*

- Използван е образец на ФК, съгласно ИСУН 2020, а за инвестиционни проекти е попълнен образец на ФК съгласно, Приложение II на Регламент № (ЕС) 207/2015 г.;
- Проектното предложение е подадено в срок;
- Всички изискани документи са изпратени по установения ред и начин;
- Във ФК е попълнена цялата изисквана информация в съответствие с изискванията на ИСУН 2020 и с указанията за попълване в Насоки за кандидатстване по ОПТТИ.

2. Допустимост

- Проектното предложение попада в обхвата на **КФ или ЕФРР** и може да бъде включено в категория интервенции, заложените **инвестиционни приоритети** в оперативната програма;
- Проектното предложение съответства на **видовете транспорт**, включени за финансиране в ОПТТИ 2014-2020 г.
- Проектното предложение допринася за постигане на **общата цел** на приоритетната ос, свързана с тематична цел:

№ 7 „Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на участъците с недостатъчен капацитет във всички ключови мрежови инфраструктури”.
или

№ 4 „Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори”

- Проектното предложение показва **необходимост от финансова подкрепа**
- Дейностите по проекта съответстват на дейностите, предвидени в съответната приоритетна ос на ОПТТИ;
- Допустимите разходи за проекта са определени в съответствие с актуалната националната нормативна уредба .
- Всички дейности по проекта не са физически приключили и не са изцяло изпълнени преди подаване на ФК;
- Дейностите по проекта не са финансирани/ не се финансират по друг проект, програма или каквато и да е друга схема с източник националния бюджет, бюджета на ЕС или друга донорска програма;

3. Свързаност и съгласуваност

- **с целите и приоритетите на националната и обоевропейска политика за програмния период 2014-2020 г.:**

1. Връзка с основните политики на ЕС и трансгранично влияние – Стратегия Europe 2020, ЕС Position Paper 2012, „Бяла книга 2011” и други приложими стратегии, и стратегически документи; да бъде налице съответствие с разпоредбите

на Общия Регламент, Приложения регламент, регламентите за ЕФРР и КФ, както и с други приложими регламенти и изисквания на ЕС;

2. Връзка с **основни национални политики** – Национална програма за развитие „България 2020“, Национална транспортна стратегия, Национална стратегия за регионално развитие на Република България 2012-2022, ОППТ, приоритетите на ОПТТИ, Споразумението за партньорство, ДНФ, процедурните наръчници и документи на УО и бенефициентите на ОПТТИ, където е приложимо и др.

- с **основните приложими хоризонтални политики на ЕС:**

1. Устойчиво развитие, включващо:

- Опазване на околната среда
- Ефективно използване на ресурсите
- Сметанане измененията на климата и адаптация към него
- Устойчивост при бедствия
- Превенция и управление на риска от бедствия

2. Равни възможности и недопускане на дискриминация

3. Равенство между половете

4. Партньорство и многостепенно управление

5. Държавни помощи

6. Обществени поръчки

7. Конкурентоспособност

8. Други приложими;

- с **ОПТ 2007-2013**, с други оперативни програми и/или проекти/инициативи в ход и финансирани от други източници

4. **Ефективност** – оценка на приноса на проектното предложение към постигането на целите, в т.ч. цели по:

- **Въздействие върху околната среда:** подобряване на състоянието на околната среда; предвидени мерки за намаляване, предотвратяване или компенсиране на отрицателни въздействия; липса на значително отрицателно въздействие върху видове и природни местообитания, включително предмет на опазване в защитени зони по Натура 2000 - проверка на съответствие с приложимите мерки от Становище № 10-6/2014 г., с което е съгласувана ОПТТИ; **приключили процедури** по реда на глава шеста от ЗООС и/или чл. 31 от ЗБР с влязъл в сила краен **административен акт**; одобрените „Насоки за интегриране на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата в Европейските структурни и инвестиционни фондове – фаза „Изпълнение на споразумението за партньорство и програмите в периода 2014-2020 г.“;

- **Социално-икономически критерии:** създадена **трудова заетост** по време и след изпълнение на проекта; Икономическа нетна настояща стойност (**ИННС**) и икономическа вътрешна норма на възвращаемост (**ИБНВ**) - ИННС на един проект трябва да е > 0 , а ИБНВ трябва да е $> 5,5 \%$, за да се дефинира като проект, който допринася за повече ползи за обществото като цяло, отколкото са разходите за неговата реализация.

- Подобряване на **безопасността** на транспорта;
- **Проектна готовност** – тя е индикация за вложените до момента средства по проектното предложение, както и за степента на **риска за осъществяването** на проекта (включително изяснено устройствено планиране и провеждане на отчуждителни процедури); проверява се за наличие на пред-проектни проучвания идеен/технически проект; приключила процедура по реда на глава шеста от ЗООС и/или чл. 31 от ЗБР с влязъл в сила краен административен акт;
- Проектното предложение има принос за **европейска добавена стойност**: Преценява се степента на реализиране на проекта в рамките на ЕС (не единствено на национално ниво).

5. Ефикасност - показва отношението на постигнатия резултат спрямо вложените ресурсите (финансови, времеви), **необходими за постигане на целите**.

- **Финансов капацитет** на бенефициера - във формуляра за кандидатстване да бъде показан правният статут на бенефициера и неговият финансов капацитет да изпълни дейностите в проектното предложение².
- **Административен и оперативен капацитет** на бенефициера - в проектното предложение е показано, че бенефициера разполага с необходимия административен и оперативен капацитет за изпълнение на дейностите по проектното предложение¹; Установена е действаща ясна структура за управление/изпълнение на проекта; Създадени и действащи системи за добро управление и контрол.
- **Оценка на Финансов план:** Основан на реалистична програма за физическо изпълнение; разработен в детайли; осигурени от бенефициента приемливи източници за финансиране на недопустими разходи, собствено съфинансиране и за управление на проекта;
- **Анализ и оценка на риска:** адекватно и приложимо определяне на потенциалните и реалните рискове; формулирани подходящи мерки за преодоляването им;
- **График за изпълнение на проекта** - изпълнението и приключването на проекта попада в периода на действие на програмата.

² В съответствие с чл. 131 параграф 3 от Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на съвета от 25 октомври 2012 относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета и чл. 125 параграф 3 буква г) на 1303/2013 г.

- Наличие на *от реалистични и измерими индикатори*, приложими за проследяване на напредъка по проекта и измерване на общия напредък по отношение постигане на целите по приоритетната ос и по програмата

6. **Устойчивост** на очакваните резултати от проектното предложение от гледна точка на консумирани ресурси, въздействие върху околната среда, също и финансова, експлоатационна и институционална устойчивост.

- Представени доказателства за осигурено **партньорство и консенсус** между страните както по време на изпълнението, така и след завършването на проекта;

- Доказана **жизнеспособност** на проекта – наличие на осигурени ресурси за експлоатация и поддръжка на проекта;

- **На околната среда** - в съответствие с **приложимите мерки** в Становището по екологична оценка № 10-6/2014 г. на ОПТТИ и с влезли в сила **крайни актове** по реда на глава шеста от ЗООС и/или чл. 31 от ЗБР и одобрените „Насоки за интегриране на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата в Европейските структурни и инвестиционни фондове – фаза „Изпълнение на споразумението за партньорство и програмите в периода 2014-2020 г.

7. Специфични критерии по приоритетни оси

6.1. **Приоритетна ос 1** „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „разширената“ Трансевропейска транспортна мрежа“ (ПО1):

При оценката на проектите по **ПО1** ще се търси отчитане на покриването на следните под-критерии:

- степен на **привличане** на пътници и товари от автомобилен към железопътен транспорт;

- степен на **привеждане** на железопътна инфраструктура в съответствие с изискванията за оперативна съвместимост;

- степен на **внедряване** на системи за управление движението на влаковете ERTMS;

6.2. **Приоритетна ос 2** „Развитие на пътната инфраструктура по „основната“ и „разширената“ Трансевропейска транспортна мрежа“ (ПО2):

При оценката на проектите по **ПО2** ще се търси отчитане на покриването на следните под-критерии:

- степен на **интензивност на международен пътнически трафик**;

- степен на **припокриване с основни направления** на търсене на товарни превози с автомобилен транспорт ;

6.3. Приоритетна ос 3 „Подобряване на интермодалността при превоза на пътници и товари и развитие на устойчив градски транспорт“ (ПО3):

6.3.1. При оценката на проектите по инвестиционния приоритет 4e³, включен в обхвата на ПО3 ще се търси отчитане на покриването на следните под-критерии:

- степен на намаляване на шума от автомобилен транспорт;
- степен на намаляване на задръствания в градски условия;
- степен на привлечени пътници от другите видове градски транспорт;

6.3.2. При оценката на проектите по инвестиционния приоритет 7a⁴, включен в обхвата на ПО3 ще се търси отчитане на покриването на следните под-критерии:

- степен на подобряване на интермодалността в ЕС;
- степен на въздействие за интеграцията на различните видове транспорт в региона на интервенция;
- степен на повишаване на качеството на товарни транспортни услуги;
- степен на ефективност при превоз на големи обеми товари.

6.4. Приоритетна ос 4 „Иновации в управлението и услугите - внедряване на модернизирана инфраструктура за управление на трафика, подобряване на безопасността и сигурността на транспорта“ (ПО4):

6.4.1. При оценката на проектите по инвестиционния приоритет 7c⁵, включен в обхвата на ПО4 ще се търси отчитане на покриването на следните под-критерии:

- степен на изпълнение на **Интегрираната морска политика на ЕС**;
- степен на внедряване на **информационни системи в речния транспорт** в съответствие със стандартите на ЕС;

³ *Насърчаване на стратегии за нисковъглеродно развитие във всички видове територии, по-специално градските райони, включително насърчаването на устойчива мултимодална градска мобилност и мерки за приспособяване и смекчаване, свързани с изменението на климата*

⁴ *Предоставяне на подкрепа за мултимодалното единно европейско транспортно пространство, посредством инвестиции в Трансевропейската транспортна мрежа*

⁵ *Разработване и подобряване на екологосъобразни, включително с ниски емисии на шум, и ниско-въглеродни транспортни системи, включително вътрешни водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищна инфраструктура с цел насърчаване на устойчиво развита регионална и местна достъпност*

- степен на изграждане на **информационни системи за управление на автомобилния трафик** по републиканската пътна мрежа;
- степен на изграждане на **автоматизирани системи за обработка и съхранение** на аеронавигационни данни и приложения за тяхното използване;
- степен на въвеждане на **иновации в управлението на услугите** и модернизиране на **инфраструктурата** за управление на въздушния трафик.

6.4.2. При оценката на проектите по инвестиционния приоритет 7d⁶, включен в обхвата на **ПО4** ще се търси в отчитане на покриването на следните подкритерии:

- степен на внедряване на системи за управление движението на влаковете;

6.5. Критерии за проекти по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ (ПО5)

- Проектното предложение попада в обхвата на ЕФРР и допустимите дейности на **ПО5**;
- Насочен към нуждите на допустими бенефициенти по ОПТТИ;
- Наличие за добавена стойност за бенефициента или програмата.

⁶ Изграждане и рехабилитация на всеобхватни, висококачествени и оперативно съвместими железопътни системи и насърчаване на мерки за намаляване на шума